

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 2.

У Суботу 9. Јануарја.

1843.

К О Л О.

Рьку чине поточићи,
 Гаеве шипрацы,
 Златну ниву плугъ, вочићи,
 А народъ земляцы.

* * *

Тако свакиј у своѣмъ дѣлу
 Ради и успѣва,
 Снагу дає своѣмъ тѣлу,
 И животомъ сѣва!

* * *

И я ни мало не жмуримъ,
 Радимъ дано, ноѹ;
 Придовѣямсе, и журимъ
 Да стечемъ, што оѹ.

* * *

А то не чинъ каковий,
 Ил' какво мѣсташце,
 Него вѣнацъ лаворовый —
 Фемвно срдашце.

* * *

Кадъ стечемъ я миле Феѣ
 Срдашце небесно,
 И посѣѣмъ любве сѣѣ
 Нѣму текъ удесно,

* * *

На часть Цару Царевина
 Давору олтари
 Онда, као и высина,
 За којомъ во марп!

У пуной ѣу онда мѣри
 Газдомъ и я быти;
 И у мојой дома сѣри
 Са дикомъ живити.

ПОВРАЋЕНІЙ ЖИВОТЪ КУПАНІЕМЪ ЛАДНЕ ВОДЕ.

8. Октомврія текуће године заболѣ м глава и мучно ми будѣ, отидѣмъ едномѣ Доктору дома, и онъ ми даде на блюванѣ; али одъ овога не осетимъ никаквог' поболшаня у здравлю. Изађемъ за тимѣ на еданъ сатъ по-словъ у Чаршию, но быо самъ као піянгъ; ѣ истина ѣ, да ми одма после блюваня, и не морало добро быти, али што вѣле: добаръ се данъ изъ ютра познаѣ, те и я, како изъ Чаршиѣ дођемъ, легнемъ у креветъ познавши, да ми ѣ тежже. Сад' одма дамъ звати истога Доктора, и онъ за добро пађе, да ми се по другій путь на блюванѣ да, кад' и другу медецину станемъ пити, она ме тако изчисти, да самъ ямачно мыслію, лакше ѣе ми быти, но естъ, мѣня не будѣ ништа болъ ни те медецине, и кад' дође Докторъ препише ми и треіій рецептъ, и тако се вышепоменутый Докторъ свойски око мене трудію, и до 15. рецепта ми за лекове прописало, кое самъ я точно употреблявао, но све ѣ бадава было, я никакво укрепльнѣ здравля одъ толики употребльны лекова на себи осетію нисамъ. Но све одъ дана на данъ бывало ми ѣ горе и тежже.

После ови 15. безъ икакве ползе употребльны рецепта промышлявао ѣ истый Докторъ,

конимъ бы ми средствомъ помогао, и каже ми, да за добро налази, опетъ и трећий рецептъ на блюванѣ дати, на кое му я одговоримъ: да више апатекарски лекова пити већу; ма знао таки брезъ ны умрети, на то ће ми истый Г. одговорити: „Я самъ вама, као своме брату добру радъ, за то васъ сожалюемъ и кажемъ вамъ, да ни подъ кои начинъ, то исто лѣварство, кое вамъ е јошъ у трбуу не оставяте, еръ иначе ће за васъ хрѣаво быти.“ — Притомъ упыта ме, будући самъ пре неколико дана конзилію зактевао, оће ли, да чиниду исту, и кога хоћу да зову, я му кажемъ, моя е желя, да Г. Стеићъ дође, и онъ дође ал' не дође вышепоменутой Докторъ, и тако нису тай данъ конзилію држали. Видећий мене Г. Стеићъ яко болуюћа, испыта ме, како самъ у болестъ пао, я му све по реду, као што самъ у болестъ пао искажемъ, и притомъ замолимъ, да му рецепте, што ми е Г. Мушици преписывао, донесу, како бы ми съ тимъ брже и лакше помоћи могао; но онъ вехтене, и мећутимъ предпише ми некій лекъ и наложи, како ћу га употреблявати, кое самъ я, да бы здравль мое повратіо; као свето наблюдавао и употреблявао; но како ми е после тогъ лека было, управъ казати не могу, еръ самъ забораivio, теке кад' ми е реченый Г. Стеићъ другій и трећий путь дошао, упытамъ га, могу ли што ести, онъ ми дозволи да могу тинцоване ябукке, и то по мало ести, и то ми е одъ почетка болованя, пакъ до 18. дана прво ело было, а донде ништъ ми се ести, окромъ быстре супе дозволявало ніе. Овако самъ я найсретнѣе и найрадостнѣе за Сербію дане на већу тугу и жалость мою, што и я участникомъ те общерадости быти нисамъ могао, у кревету на смрти лежећи провео. Г. Стеићъ и самъ доста здравльмъ слабъ, опетъ ніе дана пропустио, кад' ме не бы обищао. Онъ е, као што самъ на нѣговомъ лицу познати могао, са свимъ радъ ми быо помоћи, чинило ми се, да ћеду ме оне сладке и ободраваюће речи къ здравлю повратити, но све безъ успѣха остане. Едноомъ у ютру дође вышепохвалъный Г. Стеићъ видити ме, но мени е оне ноћи найтежже

было; пакъ да ме ніе мати моя ситномъ солю, кой лекъ сама знаюћи, ону ноћъ парила, како самъ у тешкимъ мукама быо, Богъ зна бы азору дочекао, но Богъ даде, те ми се и она у невольи деси; ту ноћъ проведемъ у найвећимъ мукама и осванемъ съ поцрићнымъ уст-ма, ногама и ѣзикомъ, видећи то Г. Стеићъ врло се зачуди и ревне: „Шта е то брайко? то ніе дояко было, юче ти лепо біяше!“ — потомъ каже моіой матери, да по неке прашкове у Апатеку отиде, од' кой самъ я већъ предъ овяма 12. поію быо, но да ій опетъ употребимъ; при поласку запытамъ га, были што ести смео, онъ ми на то одговори; да све, што ми срце зажели ести и пити, да едемъ и піемъ. Чуюћи мати моя тай гласъ, да ми се свашта допушта ести, бризне плакати, видећи, да два Доктора падамномъ надежду, да ћу живъ остати, изгубише, уплаши се она тако, да већъ никакве надежде и помоћи одъ людій ніе очекивала, и смьсли напоследакъ зовнути Священника, да ми молитву очита, пакъ да ме сама некимъ травама окупа и после, што ми Богъ и срећа да; на тай конаць пошлъ момче по Оца Вуйћа, кой случайно покрай дућана прође и къ мени се уврати. Истый Г. Вуйћъ види мене яко расслаблъна, пакъ ме упыта шта ме боле, и я му нешто одъ части искажемъ, но већъ самъ и говорити малаксао быо, ал' онъ таки привиче да ме у ладной води окупа, еръ да ћу морати умрети, ако то не употребимъ. Мати моя а и сви десивши се око мене доброжелательи мои, ни су му смели одма одобреиъ дати, будући имъ се са свимъ опасно то видало, но реченый Г. Парохъ, како е Всецедромъ и Мылостивомъ Оцу топлу молитву за животь и здравль мое послао, таки е свойски настао, да ме у ладной води окупа, на кое самъ се я драговольно ако и подумр-тавъ предао, на тако и мати и остали домаћи и остали доброжелательи мои склонявши се таки су ладну воду у корито едно насули, и мене купали по сказиваню Г. Вуйћа еднако ту присутствовавшега за управляиъ како ћеду самномъ у води, како ли после воде поступа-ти. Како су ме двойца одъ првы браћа и

пріятеля мой у воду спустили, свакій су по
 едно парче фланера узели, и тако су ме чвр-
 ето и брзо трли, тимъ мокримъ фланеромъ
 свудъ по тѣлу донде, докле Г. Вуйћъ ніе ви-
 діо, да е доста, т. е. док' е све тѣло поцрве-
 нило као кувањъ ракъ, и то е трлявѣ на мени
 за то бую употребіо, да бы у мени полумртву
 животъ, ватру и крвъ пробудіо, као што се и
 збило, па почемъ су ме тимъ фланеромъ истр-
 ли, после су ме свр' главе ладномъ водомъ изъ
 едног' сосуда одъ 8. ока полили свега, и по-
 томъ у моваръ и ладанъ чаршавъ гола замо-
 тали, и сувимъ обвили, ал' под' мене, по ле-
 жењимъ альпинама едно ћебе, а свр' мене дру-
 го метнули, да бы се тако и брже и болъ
 сгріао, пакъ и по вр' ћебета натрпали су на
 мене више топли альпина. Лежајући я крозъ
 одну четвртъ сата тако покривенъ почнем' се
 угривати и Господињъ Отаць Вуйћъ еднако
 се у мојој соби бавіо, често ме упыткывајући:
 „Сыновче како е,“ я му одговоримъ: „Фала
 Богу, добро! и онъ ми на то рече:“ „Небой
 се, када до сад' умро ниси, заиста у овој бо-
 льи и нећеш! „Само“ окренувши се матери
 мојој рекне: „добро пазите на нѣга, да садъ
 не озебе, и соба да буде прилично тепла, бу-
 дући е зимнѣ доба, па кадъ повиче да му е
 под' альпинама врућина, и да ій на себи више
 трпяти не може, то онда све ово съ нѣга ски-
 ните, и у суве га и чисте кошулѣ обуците,
 да му лакше буде. И тако ћете га свакій
 данъ у то исто доба, у кое сте га и данасъ
 купали, купати, и съ тимъ ће му купанѣмъ
 ладна вода савъ маразъ и сву болю са срца
 извући, као што се истиномъ то све на мени
 и доказало после 5. дана, кад' су ме вышпо-
 менута моя браћа ладномъ изъ бунара фриш-
 коизвађеномъ водомъ купали, и 6. данъ све су
 по свему тѣлу момъ као богинѣ изипли чир-
 ѣи, а по неки су іошъ топрвъ изилазили. Су-
 траданъ іошъ опазимъ само у трбуу теготу,
 ербо самъ већъ неколико дана запоръ имао,
 да ни мокрити ніесамъ могао, а то ли напољ
 излазити, нити су ме они пращцы и лекови
 отворити могли; ал' ми дође истыи Свеште-
 никъ, и то чувши одма влиститрѣ ладне воде

заповеди ми дати, и тако я до мало времена
 олакшамъ и своіој утробѣ, а мокрити іошъ не-
 мого никако, и то ми е особита мука была,
 но и ту ми брже Г. Вуйћъ нареди привити, и
 угріане освѣжавати на тайно мѣсто . . . при,
 вое, те до 5. сати за тимъ отвори ми се по-
 сле и мовраћа. — Тако сам' се 12. дана ку-
 пао, но не онако као први путъ т. е. ни су
 ме више трляли, већ' само ладномъ водомъ о-
 дозго зглаве поливали.

Болуюћи тако имао самъ срећу и честь,
 да ме е између прочи отличны пріятеля мой,
 и Господињъ Сима Милутиновићъ Сарайлія по-
 сѣтіо, пріятельски ободравао, отечески мило-
 вао, и челоуколюбиво срце свое мени явно
 показывао; онъ ме е између купаня и самъ
 собомъ у мокру кошулю облачіо, и многе ми
 спрѣху нѣговог' званія угодности чиніо, за кое
 му довольно благодарити не могу, іошъ ми е
 препоручывао, да купанѣ ладно еднако употре-
 блявамъ ютро и вече, а између тог', да у ве-
 че къ спаваню мокру кошулю и гаће обла-
 чимъ, а свр' тога сувый фланерскій Шло-ян-
 кель (копоранъ) и унтерцыгъ (сукинене чакши-
 ре) кое самъ по налогу нѣговомъ точно и съ
 ползомъ употреблявао; притомъ ми е яко пре-
 поручывао, да піемъ, колико више могу чисту
 и тазе воду, а друго никакво пиће нишошто
 а то ми е исто одма и Г. Парохъ Вуйћъ пре-
 поручывао, да ништа друго, кромѣ чисте лад-
 не и тазе воде не піемъ, и да ело, кое зах-
 темъ, по већој части слано, ладно, или млако
 употреблявамъ, а нишошто врело, быберно, па-
 прено или кисело. Ето тако радећи, ево ме
 фала Богу са свимъ здрава и весела, као съ
 нова одъ майке роћена; па коме драго буде,
 о свему се тому по насытніе извѣстити, нека
 изволи къ мени доћи, я ћу му радо све из-
 причати пакъ да се зна и може свакъ собомъ
 дома чрезъ домаћу челядь у такой, како и у
 свакој другой лѣчивој болести помоћи, вемо-
 раюћ' молят' никога, до едног' само Бога.

У Београду 21. Декаврѣя 1842.

Никола Пейновичъ

Собственноручно.

ЧУДНОВАТОСТИ ЧОВЕКА.

(Изъ Ле'ра)

Човекъ се у толико болъ познати учи, у колико га болъ сматрамо, какавъ онъ бити обычествуе, и у колико брижљивіе биваюћи поредъ тога разлика и изатія придржавамо се. Сотымъ се ма найманъ све више уверавамо, у колико е предѣла душа човечія сасвимъ непозната земля. — Такове се разлике доста често међу людма, с' коима живимо, налазе; ове само подобро посмотри ти валя — пакъ бы може бити у знанію о души човечіой, кадъ бы мложину предузеты оваквы примѣчанія сравнили, далеко болъ дошли, него што е са философиранѣмъ учинѣно, комъ искусство ніе задоста путь раскчило; а и не само што бы намъ душа човечія познатія была, но особито и самъ човекъ.

Међу народомъ у Сириі налазе се неки, кои су збогъ тога знатни, што млоги између нбы за найманю маленкоств, тако се жестоко уплаше, да сасвимъ ванъ себе, као у неку несвестъ падну. Ово се догађа нбынымъ волшебницыма, а узрокъ е тога, осимъ климе и начина живота, одвећъ напрасно уображенъ и с' тымъ скопчана дражестъ нерва. Оваковы людій налази се међу Самоеды, Якутцы, Тунгусцы, Камчадалы, и такођеръ у мањмъ степену међу некимъ коленма татарскимъ. Свагда напрасно и изненада кадъ бы ий са стране или на друго кое тугальиво место дирнуо, или жестоко дрекнуо, поставили бы се ти люди у некій видъ беснила, кое е кодъ Самоеда и Якута тако силно, да се ума лише, и шта пре зграбе была батина, или ножъ, свакогъ бы кои бы се онде догодію или кога бы нашао, ранію или убію. Они се дабогме у овомъ беснилу силомъ патрагъ удржаваю, но при томъ се деру, праћакаю, бію око себе и обходе се сасвимъ као беснујући. У оваковымъ случаевма имаю Самоеди и Остіянцы средства коимъ се лече. Они ужегу комадићъ коже одъ Ирваса (Renthier) или завежай нѣгове длаке, и поднесу беснујућемъ подъ носъ. Овай падне таки у слабостъ неку, а за тымъ у санъ, кой често 24 саата трае, изъ когъ се болесникъ сасвимъ здравъ пробуди.

Еданъ младый самоедскій чародѣй, кадъ е Руса едногъ, кои е те предѣле гледао, видіо, тако се смутіо и уилашіо, да е мысліо садъ ње га бити, кадъ е едашъ прстъ противъ нѣга подіго. Онъ се залети на прстъ и обадверучке га счепи, пакъ после неколико тренућа ока, држећи овако здраво опетъ га пусти. Толмачъ кои е Руса пратио, замоли га да се удали мало, кое и учини. После тогъ уразговору навуче му се на руку една црна рукавица. Текъ што е ова была навучена, опази онъ исту са устремљнымъ очима, и на еданпутъ у тако страшно беснило падне, да е лако когодъ несрећанъ бити могао, кадъ се не бы лежећий край нѣга колаць быо уклоніо. Онъ е зацело свою руку за шапу медвеђу представляо, и гледао, скакао тамо амо, и дрмао с' нѣоме да бы рукавица спала, али ніе нипошто смео своіомъ другомъ рукомъ додирнути. На последну морали су силомъ држати га и рукавицу скинути, и тако се мало помало умири.

А. Ч.

БЛАЖЕНА Е СМРТЬ ПОБОЖНЫ

(Одъ Левентала.)

Путуюћи некій путь Царь Отто II у Босмску, падне у опасну грозницу, да се е већъ смрти преправляо и све последић црковне надежде пријміо. Нѣгови солдати, осимъ фамиліе нѣгове, никомъ другомъ нису к' нѣму улазити допуштали, на кое Царь викне: „Пуштайте овамо свакогъ ко годъ оће нека дође, нека народъ смртъ мою гледајући, одъ свое собственне не страши се.“ По овымъ речма умре богобоязливи Царь мирно и тіо.

Пре неколико часова него што ње умрети Карль V Краль Французскій, Мудрый названый, заповеди да се врата собна отворе, гворећи „Обу народъ мой іоштъ еданпутъ да видимъ, да га сотимъ благословимъ, и мене нѣговымъ молитвама препоручимъ!“

Маршаль Саксонскій рекне пре свогъ вечногогъ растанка, доктору Сенаку: „Свршуе се мой санъ. — Брѣ човечіе е величество овде, само еданъ санъ!“

А. Ч.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS